

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 03/1211	Doknr.: 34
Mottatt: 27 SEPT 2005 LP/SZ	
Saksbeh.: HGE	Ark.: 569
Kopi:	Avskr.:

Det Kgl. Landbruks- og matdepartement
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Att.: Ekspedisjonssjef Leif Forsell

Vår ref: b007tbrs

Oslo, 26. september 2005

ENDRING I FORSKRIFT OM OMSETNINGSRÅDETS VIRKSOMHET

Vi viser til deres brev av 28. august i år om høring av Endring i forskrift om Omsetningsrådets virksomhet.

Høringsforslaget ble behandlet i vårt konsernstyre 16. september, og vi vedlegger på denne bakgrunn vår uttalelse i saken.

Med vennlig hilsen
Gilde Norsk Kjøtt BA

for
Axel Krogvig
Konsernsjef

Sissel Wammer

Vedlegg

Notat

Til: Det Kgl. Landbruks- og matdepartement
Fra: Gilde Norsk Kjøtt
Kopi:

Oslo, 26. september 2005

Emne: Høring om endret forskrift for Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer

Konsernstyret i Gilde Norsk Kjøtt har behandlet brev av 24. august i år fra Det Kgl. Landbruks- og matdepartement med forslag til endret forskrift og ønsker å komme med følgende uttalelse:

Markedsreguleringens betydning

Kjøttssamvirket har i alle år sett på markedsreguleringen som en avgjørende faktor for å skape den gode posisjonen norsk kjøttproduksjon og norsk kjøttbransje har, tross vanskelige forutsetninger fra naturens side. Dette kan måles på den sterke utviklingen i kjøttforbruket og på avlsmessig og helsemessig standard hos våre dyrepopulasjoner, og ikke minst på muligheten for å gjennomføre en distriktsvennlig og miljøskapende landbrukspolitikk.

Det har av disse grunner vært lagt mye vekt på å redusere skjevheter og svakheter ved reguleringsvirkemidlene når dette etter solide vurderinger har vist seg nødvendig. Vi har følt at dette er en medvirkende grunn til at samarbeidsforholdene mellom aktørene i kjøttbransjen har utviklet seg på en konstruktiv måte og dermed bidratt til at faglige miljøer og verdikjedetenkning har kunnet utvikle seg selv om bransjen er fragmentert og småskalapregget.

Markedsreguleringen av jordbruksvarer har gjennom hele sin "levetid" vært under et visst press. Hovedkritikken har gått på den ulikhet ordningen - reelt eller ikke - kan ha medført for aktørene i mellomleddene. Dette har for kjøttsektorens vedkommende medført mange justeringer av forskriftene. Noen vil mene at disse justeringene nå har kommet så langt at belastningene med å være markedsregulator er blitt så store at de ikke oppveies av produsentenes og forbrukernes uttrykte nytte av ordningen, og/eller av den kompensasjon som gis for funksjonen. Utviklingen i markedsandeler i produsentmarkedet tyder da heller ikke på at systemet i dag gir kjøttssamvirket konkurransefordeler.

Vi innser imidlertid at forholdene i kjøttbransjen gradvis endrer forutsetningene for markedsreguleringen. Først og fremst ved at mulighetene for reguleringseksport er redusert, slik at reguleringsvare i større grad må selges i Norge og dermed kan skape forstyrrelser i konkurranseforholdene innen bransjen. Dermed at de uavhengige bedriftene i økende grad inngår i vertikale nettverk som vanskeliggjør fri omsetning av overskuddspartier. Dette siste gjelder også i samspillet mellom slakteri og bonde.

Bakgrunnen for det foreliggende forslaget er de problemer som oppsto i forbindelse med markedsoverskuddet av gris og lam i 2004. Det viste seg da at det viktige frivillige virkemiddelet **generell vektreduksjon** for første gang ikke ble fulgt opp utenfor kjøttssamvirket. Etter Gilde Norsk Kjøttss mening vil det i framtida være uaktuelt å bruke de generelle slaktevektene som reguleringstiltak uten at dette blir en del av det fellesfinansierte reguleringsopplegget.

Når vi under arbeidet med forslaget om utvidet mottaksplikt har vist forståelse for en mulig endring, er det fordi vi tror dette vil lette noe av trykket mot markedsreguleringen slik at denne kan bevares som et viktig redskap i gjennomføringen av landbrukspolitikken. En begrenset avlastning for uavhengige aktører vil også bidra til at den løpende konkurransen i leverandørmarkedet kan opprettholdes.

Gilde Norsk Kjøtt's strategi for markedsregulatorrollen

Konsernet ser tydelig behovet for å videreutvikle sin konkurransedyktighet. Samtidig er man seg bevisst at den dominerende posisjonen som er opparbeidet i det norske markedet byr på betydelige utfordringer i forhold til den nye Konkurranseloven. Gilde Norsk Kjøtt vil derfor prioritere å:

- sikre bred oppslutning om markedsreguleringen som landbrukspolitisk instrument
- tilpasse systemet til kravene om konkurransenøytralitet
- forbedre rutiner og arbeidsmåter for å sikre best mulig effektivitet i reguleringen
- dokumentere og kvalitetssikre organiseringen av og arbeidet med reguleringen

Registrerte forbedringsområder

Gilde Norsk Kjøtt har som meddelt departementet nylig, med hjelp fra Det Norske Veritas, gjennomført en analyse av hvordan markedsregulatorrollen utføres. I dette arbeidet er det innhentet synspunkter fra viktige aktører i hele kjøttbransjen. Følgende hovedområder er påpekt som modne for en nærmere gjennomgang og mulig forbedring:

- Det bør vurderes alternative løsninger når det gjelder mulighetene for reguleringslagring av skåret vare
- Rutinene for effektivering av prisendringer bør endres
- Det bør arbeides for å sikre beslutningsgrunnlaget for å dekke markedet i underskuddssituasjoner
- Det bør etableres bedre dokumentasjon i forbindelse med reguleringsaktiviteter
- Informasjonsrutiner bør gjennomgås og eventuelt forbedres
- Kontaktmøter med de uavhengige aktørene bør systematiseres
- Det anbefales å foreta en gjennomgang av den interne organiseringen
- Det anbefales å etablere et hensiktsmessig kvalitetssystem for markedsregulatorrollen

Arbeidet med å følge opp rapporten er satt i gang.

Forutsetninger for endring av forskriften

Med bakgrunn i ovenfor nevnte momenter vil Gilde Norsk Kjøtt anføre følgende forutsetninger for å gi sin tilslutning til endringen av forskriften:

Beslutningsgrunnlaget må være pålitelig

Ved tidligere vurderinger av "privat deltakelse" i markedsreguleringen har Norsk Kjøtt framsatt krav om likeverdig innsyn hos alle slakterier eller grupperinger. Dette for å sikre at beslutninger om reguleringsinngrep skal bygge på mest mulig pålitelig og etterkontrollerbart grunnlag. Det opplegget som nå foreslås innebærer ikke et slikt innsyn. Vi forutsetter derfor at det utelukkende er kjøttssamvirkets innmeldte markedsoverskudd som skal danne grunnlag for selve beslutningen om inngrep, og at uavhengige og uforpliktete aktører tildeles et relativt reguleringskvantum med basis i dette. For å klargjøre vårt syn med et eksempel: Dersom vår markedsavdeling på bakgrunn av innmeldingssystemet konstaterer at overskuddet **innen Gilde Norsk Kjøtt** for kommende uke betinger regulering av 3000 slakt vil dette med en markedsandel på 75 % innebære at det i tillegg utdeles reguleringskvote på **inntil** 1000 slakt. En uavhengig aktør med 10 % markedsandel vil i dette eksemplet få en kvote på 400 slakt. Reguleringskvote **må** ikke benyttes, men kan ikke overdras mellom aktører. Basert på dette prinsippet forutsettes det at ingen får en dårligere avlastning enn markedsregulator Gilde Norsk Kjøtt.

Regulering ved hjelp av slaktevektene må inn i markedsreguleringssystemet

Gjennom alle år har justering av slaktevektene vært et godt virkemiddel for å forebygge behov for tyngre reguleringstiltak. Metoden har vært meget effektiv, bl.a. fordi hele kjøttbransjen på frivillig basis har sluttet opp om den. Dette forholdet "sprakk" i 2004, så vel for lam som for gris. Kjøttens samvirkning ble dermed stående nærmest alene med vektreduksjonene og opplevde såvel økonomiske som organisatoriske belastninger langt ut over det som kan aksepteres i en tilværelse der konkurransehelikhet blir gjort til en hovedsak fra alle sider.

Gilde Norsk Kjøtt vil derfor ta som forutsetning for en utvidelse av mottaksplikten at oppslutning om reduserte slaktevekter blir sikret gjennom en anledning til å finansiere de tap som oppstår gjennom Omsetningsavgiften. Vi viser til oppleggene som er utprøvd ved slaktning av "spesielt lette griser", men vil i nærmeste framtid fremme konkrete forslag til opplegg overfor Omsetningsrådet.

Skåret vare bør være med i endringen

Gilde Norsk Kjøtt har underveis i arbeidet med forslaget til endret forskrift gitt Statens Landbruksforvaltning signaler om at det fastlagte sortimentet av skåret vare bør komme med i den nye ordningen.

Dette begrunnes med:

▫ Framtidens lagerråvare vil bestå av skåret kjøtt, fordi dette gir såvel kvalitetsmessige som logistikkmessige fordeler. Eksempelvis må man i dag i de fleste tilfelle forhåndsavtale dersom man ønsker å kjøpe helt slakt fra utenlandske leverandører.

▫ Framtidens kjøttbedrifter vil optimalisere sine lagre og i minst mulig grad holde noen form for **risikolagre**. Akutt markedssug som følge av store kjededrevne kampanjer, kraftfulle mediaoppslag eller overraskende forbrukerreaksjoner vil derfor ikke kunne dekkes dersom markedsregulator ikke bygger opp reserver av anvendelig råvare.

▫ Det er logistikkmessig vesentlig mer lønnsomt å fryse kjøttet som skåret vare. Dette skyldes at foredlingsbedriftene spesialiserer seg og sitt råvarebehov og derfor ikke ønsker å bli tilført øvrige deler av slaktet. Kjøtt fra frosne slakt har dessuten et begrenset bruksområde på grunn av forbudet mot refrysing dersom varen ikke kan selges innenfor holdbarhetstiden.

▫ En økt deltakelse i markedsreguleringen vil utvilsomt kunne øke kvantumet som reguleres. Ved å kunne eksportere stykningsdeler som det av naturlige grunner er begrenset innenlandsk etterspørsel etter kan man utnytte og effektivisere reguleringseksporten bedre enn ved eksport av hele slakt.

Alt dette taler for å opprettholde adgangen til å markedsregulere et definert utvalg av skåret kjøtt. På den annen side vet vi at ensidig regulering av skåret vare hos Gilde Norsk Kjøtt til alle tider har vært gjenstand for klager fra Kjøttbransjens Landsforbund fordi dette har vært opplevd som konkurransevridende (konfr. Veritas-rapporten). Vi mener det derfor vil være beklagelig dersom man ved denne anledningen tar et langt prinsipielt steg med markedsreguleringen, og derigjennom skaper ensidige utfordringer for markedsregulator, uten å fjerne hovedårsaken til de stadig tilbakevendende klager fra uavhengige aktører og deres støttespillere.

Forsyningsplikten må tilpasses

I 2003 skapte forsyningsplikten utfordringer for markedsregulator, noe som foranlediget en justering av forskrift 1477 om markedsregulering av kjøtt. Etter vår mening må denne, dersom endringen gjennomføres, tas opp til ny justering fordi slakterier som velger å delta i den nye ordningen nå kan sikre seg slakt i produsentmarkedet uten i samme grad som hittil å risikere overskuddsproblemer. Dette bør innebære at kjøttens samvirkets ansvar overfor disse bedriftenes forsyninger blir tilsvarende redusert, også i perioder uten administrativ tollnedsettelse.

Deltakelsen må være forutsigbar

Selv om det presiseres at en begrenset avlastning ikke skal medføre tilsvarende forpliktelser fra de uavhengige aktørenes side, forutsettes det at deltakelsen og de administrative forholdene kan gjøres forutsigbare. Vi forutsetter derfor at markedsregulator, under overvåkning av Statens Landbruksforvaltning, kan **inngå en funksjonsregulerende avtale** med slakterier som ønsker å delta i ordningen, der man fastlegger logistikkmessige rutiner, kvalitetskriterier og -oppfølging, oppgjørsrutiner, reklamasjoner og eventuelle sanksjoner/oppsigelighet.

Konklusjon:

Styret i Gilde Norsk Kjøtt vil påpeke at markedsregulators viktigste oppgave er å forebygge ubalanse i det norske kjøttmarkedet, for derigjennom å sikre **forbrukerinteressene** samtidig som man holder ubalansekostnadene så lavt som mulig for **kjøttprodusentene**. Vår bekymring med forslaget til endring er derfor at man, i motsetning til formålet med markedsreguleringen, etterhvert kan få påtrykk fra mange hold om å hensynta ulike **industrielle** forhold.

Gilde Norsk Kjøtt har forståelse for det forslaget til forskriftsendring som legges fram, men **dersom Gilde Norsk Kjøtt skal støtte at det skisserte opplegget med begrenset mottaksplicht fra uavhengige aktører prøves ut, må dette ha som forutsetning at det åpnes for at variasjon av gjennomsnittlige slaktevekter blir en del av den fellesfinansierte markedsreguleringen.**